

gemaakt worden tussen de scholen onderling, volgens het principe van de gelijke behandeling uit het Schoolpact.

4 Doelstellingen

Zoals vastgelegd beoogt het regeerakkoord 2014-2019 met dit uitvoeringsplan een verdere reductie van de hoeveelheid restafval van gezinnen en bedrijven, bestemd voor eindverwerking. In het kader van een duurzaam materialenbeleid is het belangrijk om materialen efficiënt te gebruiken en maximaal in de kringloop te houden om zo op termijn te evolueren naar een volledig circulaire economie. Materialen storten of verbranden gaat lijnrecht tegen die doelstelling in: het materiaal wordt vernietigd en/of definitief uit de kringloop verwijderd. Daarom is het zinvol de hoeveelheid restafval zoveel mogelijk in te perken. Vlaanderen formuleert een doelstelling enerzijds voor het huishoudelijk restafval en anderzijds voor het gelijkaardig bedrijfsrestafval.

Naast een doelstelling voor de hoeveelheid restafval is het ook belangrijk om de totale hoeveelheid afval die elke inwoner jaarlijks produceert verder terug te dringen en op te volgen.

4.1 Huishoudelijk afval

Volgens het uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord beheer van huishoudelijk afval 2008-2015' mocht een gemeente maximaal 180 kg restafval per inwoner produceren vanaf 2010. Die doelstelling gold voor alle gemeenten, hoewel gemeenten onderling sterk verschillen. Ook de mate waarin zij via hun beleid de hoeveelheid restafval kunnen beperken, verschilt sterk. Om die verschillen op te vangen, hadden bepaalde gemeenten recht op een correctiefactor. Die correctiefactor leidde echter regelmatig tot discussies tussen gemeenten.

In de vorige planperiodes konden gemeenten het vergelijkbaar bedrijfsafval (restafval én selectieve stromen) dat zij inzamelden op hun grondgebied administratief scheiden van hun totaal ingezamelde hoeveelheid huishoudelijk afval. Ongeveer de helft van de gemeenten deed dat. Het vergelijkbaar bedrijfsafval administratief scheiden kon op zes manieren. Enkele daarvan baseerden zich op een correcte meting van het afval, maar volgens andere methodes was een ruwe schatting van het ingezamelde bedrijfsafval voldoende. Bovendien betekende de afsplitsing een administratieve last, zowel voor de gemeenten als voor de OVAM, die de cijfers controleerde. Ten slotte gaf deze werkwijze in combinatie met de correctiefactor aanleiding tot moeilijk interpreteerbare resultaten.

4.1.1 Belfius-categorieën als basis voor een nieuwe doelstelling

In plaats van één doel te stellen voor alle gemeenten en een correctiefactor te gebruiken om de gemeenten te kunnen vergelijken, stelt het nieuwe uitvoeringsplan clusters van vergelijkbare gemeenten op.

Het plan gaat uit van de Belfius-indeling, een bestaande sociaal-economische typologie van gemeenten, ontwikkeld door Belfius Bank.

De Belfius-indeling levert voor Vlaanderen zestien clusters op:

- de Belfius-indeling sluit aan bij de belangrijkste conclusies uit de demografische en ruimtelijke studies die in het kader van dit uitvoeringsplan werden uitgevoerd (zie ook 2.4). Factoren als vergrijzing, migratie, toerisme en verstedelijking zijn ook in het kader van het afvalbeheer cruciaal;
- de clustering past binnen de doelstelling van het uitvoeringsplan om meer in te zetten op maatwerk voor de lokale besturen;

- de sociaaleconomische typologie van Belfius is de enige in Vlaanderen die zoveel factoren in rekening brengt. Ze is bekend bij de lokale besturen en wordt ook door veel van hen gebruikt.

Een overzicht van de zestien Belfius-clusters met de concrete gemeenten per cluster is terug te vinden in bijlage 3.

Bij de opmaak van dit uitvoeringsplan is gekozen voor de toen geldende Belfius indeling, namelijk die van 2007. Op basis van deze indeling zijn doelstellingen geformuleerd. Op 14 maart 2018 publiceerde Belfius een update van zijn typologie van de gemeenten.

De Belfius-indeling is gebaseerd op 150 variabelen samengevat in 5 grote dimensies: aanwezigheid van voorzieningen in een gemeente, levensstandaard van de bevolking, landelijk karakter versus verstedelijkingsgraad, leeftijds piramide en economische activiteit.

Het uitvoeringsplan, zoals goedgekeurd door de Vlaamse regering op 16 september 2016 bevatte een actie om op het moment dat Belfius de indeling actualiseert, het werken met clusters te evalueren en te berekenen wat het effect van die actualisering op de doelstellingen is. De impact van deze actualisering op de doelstellingen is significant, waardoor per cluster nieuwe doelstellingen worden geformuleerd.

Het nieuwe uitvoeringsplan formuleert voor elke Belfius-cluster een eigen doelstelling. Vergelijkbare gemeenten krijgen daardoor dezelfde doelstelling. Gemeenten die door omstandigheden hogere restafvalcijfers hebben, zoals kustgemeenten, krijgen een minder strenge doelstelling dan bijvoorbeeld landelijke gemeenten. Zo creëert het uitvoeringsplan meer maatwerk voor en door de lokale besturen. Ook voor de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is die werkwijze een opportuniteit om een meer gediversifieerd beleid te voeren.

Actie 4: Ter voorbereiding van het volgende Uitvoeringsplan zal het werken met clusters in kaart gebracht worden, met als doel het werken op maat te versterken naar een volgende planperiode.

Het werken met groepen van gemeenten met analoge sociaal-economische kenmerken is volgens de eerste evaluatie een meerwaarde voor het opvolgen en het uitvoeren van het afvalbeleid (cf. lerende netwerken, benchmarking, visitaties, ...),

Met het oog op een volgende planperiode wordt de werking met cluster uitvoerig geëvalueerd en wordt verder onderzoek opgezet naar de impact van socio-economische factoren op het afvalbeleid om zo tegen een nieuwe planperiode het werken op maat te versterken.

Trekker : OVAM

Betrokkenen : VVSG en Interafval

Timing: tweede helft planperiode

4.1.2 Doelstelling voor het huishoudelijk restafval en vergelijkbaar bedrijfsrestafval

Voor de concrete berekening van de doelstellingen voor elke cluster, verwijzen we naar bijlage 4.

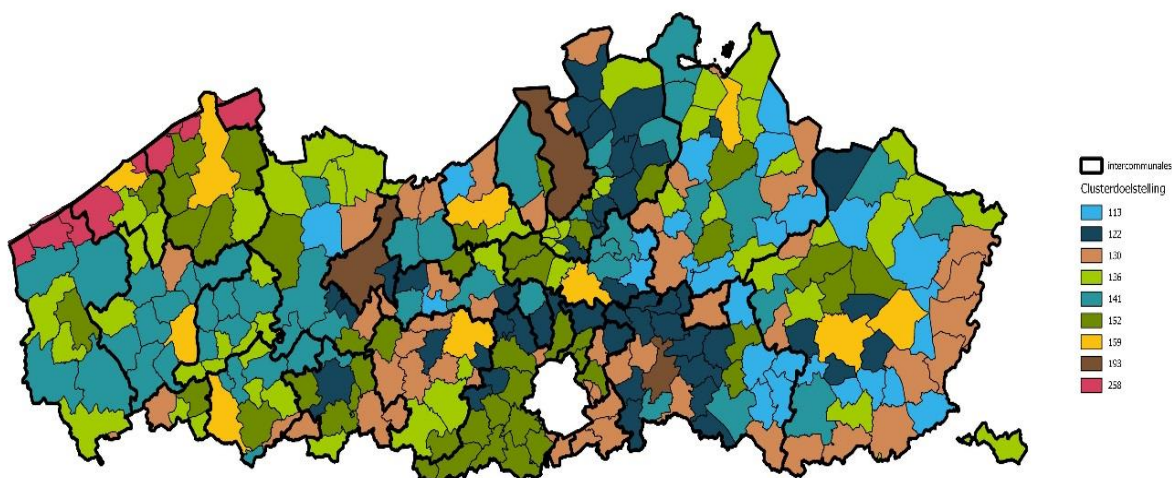
Doelstelling per gemeente

Elke gemeente mag in 2022 maximaal de hoeveelheid restafval produceren die is toegekend aan de cluster waaronder de gemeente valt, zoals vermeld in tabel 1.

Gemeenten die bij het begin of tijdens de planperiode de doelstelling voor hun cluster bereikt hebben, behouden of verbeteren hun resultaten tijdens de planperiode.

Belfius-cluster		Doelstelling tegen 2022
V5	Woongemeenten met vergrijzende bevolking	113 kg/inw
V1	Gemeenten in de stadsrand met hoge inkomens en vergrijzende bevolking	122 kg/inw
V3	Woongemeenten met hogere inkomens	
V4	Woongemeenten met toenemend aantal jongeren	
V2	Gemeenten in de stadsrand met hogere inkomens en toenemend aantal jongeren	130 kg/inw
V13	Goeduitgeruste gemeenten en kleine steden met vergrijzende bevolking	
V8	Landelijke woongemeenten met eerder vergrijzende bevolking	
V10	Gemeenten met economische activiteit en vergrijzende bevolking	136 kg/inw
V14	Goeduitgeruste gemeenten en kleine steden met toenemend aantal jongeren	
V7	Landbouwgemeenten	
V12	Gemeenten en kleine steden met centrumfunctie en economische activiteit	141 kg/inw
V6	Landelijke woongemeenten met hogere inkomens	
V9	Gemeenten in de stadsrand met economische activiteit en toenemend aantal jongeren	
V11	Gemeenten met groter bevolkingsaantal en economische activiteit	152 kg/inw
V15b	Grote en regionale steden (Genk, Roeselare)	
V15c	Grote en regionale steden (Aalst, Sint-Niklaas, Kortrijk, Mechelen, Brugge, Turnhout, Hasselt, Oostende)	
V15a	Grote en regionale steden (Antwerpen, Gent, Leuven)	159 kg/inw
V16	Kustgemeenten	193 kg/inw
		258 kg/inw

Tabel 1: Doelstelling op lokaal niveau voor het huishoudelijk restafval en vergelijkbaar bedrijfsrestafval in 2022

Figuur 1: Doelstelling op lokaal niveau voor het huishoudelijk restafval en vergelijkbaar bedrijfsrestafval in 2022

Administratief scheiden van vergelijkbaar bedrijfsafval: niet langer mogelijk

Het vergelijkbaar bedrijfsafval dat lokale besturen inzamelen volgens de uitzonderingsbepaling op het contract (artikel 4.3.2 en artikel 6.1.1.4 van het VLAREMA) kan niet meer administratief gescheiden worden. Concreet wil dat zeggen dat bedrijfsafvalstoffen die naar aard, samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar zijn met huishoudelijke afvalstoffen en die samen met het huishoudelijk afval worden ingezameld door of in opdracht van de gemeente, niet meer afgesplitst mogen worden van de cijfers voor het huishoudelijk afval. Zowel de doelstelling als de monitoring zal toegepast worden op de totale hoeveelheid afvalstoffen die in opdracht van de gemeente wordt ingezameld. Om dit te compenseren, werd bij de bepaling van de doelstelling aan elke cluster een hoeveelheid vergelijkbaar bedrijfsafval toegekend (zie bijlage 4).

Alleen als een lokaal bestuur gelijkaardige bedrijfsrestafvalstoffen inzamelt en daarvoor een contract afsluit met de afvalstoffenproducent, kunnen die hoeveelheden geregistreerd worden als bedrijfsafval in plaats van huishoudelijk afval. In dat geval volgen de lokale besturen voor de registratie en rapportering van die afvalstoffen en voor hun administratieve verplichtingen als inzamelaar (IHM) dezelfde regels als privaatrechtelijke inzamelaars. Deze hoeveelheden worden dus niet meer opgevolgd via de gemeentelijke enquête, maar wel zoals beschreven in punt 4.3.3 van de plantekst.

De ingezamelde hoeveelheden worden door de OVAM of door een derde partij in opdracht van de OVAM gecontroleerd. Daarom moeten de lokale besturen hun registers inzake gelijkaardig bedrijfsafval beschikbaar stellen voor de OVAM of een derde partij in opdracht van de OVAM.

De bedrijfsafvalstoffen, ingezameld door het lokaal bestuur, die onder de grens van de vergelijkbare hoeveelheden vallen, mogen in geen geval als bedrijfsafval worden geregistreerd, ook niet als ze via een gewichtsdiftarsysteem correct zijn geregistreerd. Voor het restafval worden deze cijfers opgenomen in de hoeveelheid huishoudelijk restafval. Hiervoor geldt het forfait vergelijkbaar bedrijfsafval, toegekend in de doelstelling.

Als alle lokale besturen de vooropgestelde doelstellingen¹ realiseren, dan zamelen we op Vlaams niveau in 2022 gemiddeld 138 kg restafval per inwoner in, ten opzichte van 155 kg per inwoner in 2014 (huishoudelijk en vergelijkbaar bedrijfsafval). De OVAM volgt dat Vlaamse streefcijfer jaarlijks op, naast de doelstellingen op lokaal niveau.

Om de gemeenten te ondersteunen hun doelstellingen tegen 2022 te bereiken kan een doelstelling op intercommunaal niveau in eerste instantie helpen. Daarom wordt als richtsnoer en werkinstrument in tabel 2 een intercommunale doelstelling geformuleerd. Deze intercommunale doelstelling is op dezelfde wijze berekend als de Vlaamse doelstelling, namelijk gemeenten die reeds onder de doelstelling zitten, behouden hun resultaten, gemeenten met hogere restafvalcijfers halen in 2022 minstens de doelstelling voor hun cluster. Van die cijfers is een gewogen gemiddelde gemaakt per intercommunale.

Het is echter niet voldoende dat de intercommunales hun doelstelling halen, de doelstellingen op gemeentelijk niveau blijven gelden.

INTERCOMMUNALE/GEMEENTE	doelstelling per IC (kg/inw) tegen 2022
AARSCHOT	102
LIMBURG.NET	127
ECOWERF	110
INTRADURA	143
I.VL.A.	133
IBOGEM	141
IDM	125
IGEAN M&V	121
ILVA	121
IMOG	147
INCOVO	137
INTERRAND	130
INTERZA	127
IOK-AFVALBEHEER	96
ANTWERPEN	193
IVAGO	175
IVAREM	139
IVBO	169
IVIO	138
IVM	135
IVOO	171
IVVO	164
KNOKKE-HEIST	258
MIROM MENEN	141
MIROM ROESELARE	145
MIWA	145
VERKO	131
Sint-Genesius-Rode	130

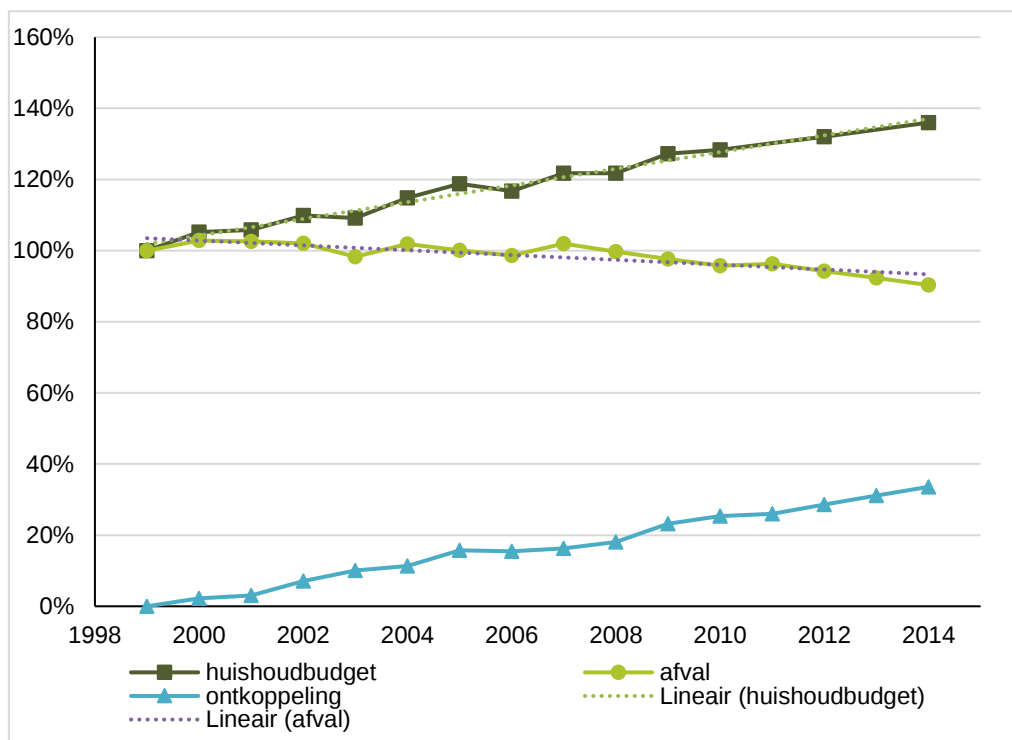
Tabel 2: Doelstelling op intercommunaal niveau tegen 2022

¹ Dit wil zeggen: gemeenten die onder doelstelling zitten behouden hun resultaten, gemeenten met hogere restafvalcijfers halen de doelstelling, vermeld in tabel 1.

4.1.3 Meer preventie

Afvalstoffen maximaal voorkomen en hergebruiken is de prioritaire doelstelling, vóór het selectief inzamelen om ze te recyclen of te verwerken. Daarom wordt in de planperiode ook de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen van nabij opgevolgd.

Vlaanderen streeft met dit uitvoeringsplan naar een verdere ont koppeling van de afvalproductie en het consumptieniveau: de evolutie van de consumptieve bestedingen van huishoudens moet losgekoppeld worden van de totale hoeveelheid huishoudelijke en vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen. Momenteel is er een absolute ont koppeling tussen de bestedingen en de afvalproductie. In de toekomst mikt Vlaanderen op een ont koppeling die zich verder doorzet ten opzichte van 2012.

Figuur 2: Evolutie van de ont koppeling tussen afvalproductie en consumptieve bestedingen van huishoudens

Daarnaast streeft Vlaanderen ernaar om de totale jaarlijkse hoeveelheid huishoudelijk afval (restafval en selectieve stromen) te bevrozen op het huidige niveau, ondanks de verwachte bevolkingsgroei. Om de doelstelling voldoende robuust te maken en sterke jaarlijkse schommelingen uit te sluiten, wordt een gemiddelde gemaakt van de totale afvalberg voor drie opeenvolgende jaren (2012, 2013 en 2014). Volgens de nieuwe berekeningswijze (huishoudelijk en vergelijkbaar bedrijfsafval) produceerde Vlaanderen in deze drie jaren gemiddeld 522 kg huishoudelijk afval per inwoner.

Bereikt Vlaanderen het nieuwe streefdoel, dan bedraagt de totale hoeveelheid huishoudelijk afval in 2022 nog slechts 502 kg per inwoner.

4.2 Bedrijfsrestafval

Ook het bedrijfsrestafval bevat nog aanzienlijke hoeveelheden afvalstromen die selectief ingezameld kunnen worden. Zo bleek uit een studie² in 2013 dat het bedrijfsrestafval nog steeds voor 20 procent bestaat uit materialen die in theorie gerecycleerd kunnen worden³.

Daarom luidt de doelstelling voor het bedrijfsrestafval als volgt:

15% minder bedrijfsrestafval

Tegen 2022 neemt het bedrijfsrestafval af met 15 procent ten opzichte van 2013.

Die doelstelling moet gerealiseerd worden via preventie en een betere sortering aan de bron.

De doelstelling wordt gemeten, relatief ten opzichte van tewerkstelling in Vlaanderen. Meer tewerkstelling in Vlaanderen resulteert immers in meer bedrijfsafval.

Voor 2013 bedraagt de nulmeting 795.883 ton bedrijfsrestafval⁴. Dit wil concreet zeggen dat tegen 2022 de hoeveelheid bedrijfsrestafval met 119.382 ton moet afnemen.

4.3 Opvolging van de doelstellingen

4.3.1 Opvolging doelstelling huishoudelijke afvalstoffen en vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen (aanbod)

De OVAM volgt de hoeveelheid afvalstoffen die worden ingezameld in opdracht van gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, op. Momenteel gebeurt dit via een jaarlijkse bevraging van de gemeenten, maar in de planperiode wordt onderzocht of een meer permante digitale data-uitwisseling tussen de lokale besturen, operatoren, beheersorganismen en de OVAM realiseerbaar is, om maximaal in te zetten op het gebruik en de digitale uitwisseling van data die vandaag reeds beschikbaar zijn.

Actie 5: In de planperiode wordt de haalbaarheid van een permanente digitale data-uitwisseling via een gemeenschappelijk platform onderzocht.

Daarbij wordt de huidige manier van rapportering geëvalueerd en nagegaan wat nodig is om naar een meer permanente data-uitwisseling te gaan als manier van rapporteren ter vervanging van de jaarlijkse enquête. Op die manier zijn we in staat om het beleid sneller af te stemmen op de inzamelresultaten.

Trekker: OVAM

Betrokkenen: VVSG, Interafval, GO4CIRCLE, beheersorganismen.

Timing: planperiode

Om de doelstellingen per gemeente op te kunnen volgen, zullen bij een eerstvolgende VLAREMA wijziging de artikels 7.2.1.3, 7.3.2.1 en 7.3.2.2 van het VLAREMA worden gewijzigd, zodat de gemeentelijke overheid of vereniging van gemeenten niet alleen de door de gemeente of in opdracht van de gemeente ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen en vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen moet registreren en rapporteren, maar alle huishoudelijke afvalstoffen en vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen

² Monitoringsprogramma gemengd bedrijfsafval, OVAM, 2013.

³ Het betreft het percentage aan economisch én technisch recycleerbaar materiaal dat hoogwaardig kan gerecycleerd worden

⁴ Exclusief het gemengd bouw- en sloopafval.

die met de (stilzwijgende) toelating van de gemeente op het gemeentelijk grondgebied worden ingezameld.

Vanaf de rapportering van de inzamelcijfers van 2017 kunnen gemeenten het vergelijkbare bedrijfsafval dat zij inzamelen (zonder contract; restafval en selectieve stromen) niet meer scheiden van het huishoudelijk afval. Beide moeten als één cijfer gerapporteerd worden. Alleen het gemeentelijke bedrijfsafval (dus de eigen bedrijfsafvalstoffen van de gemeente) kan nog apart vermeld worden. Het niet vergelijkbare bedrijfsafval (zie 3.5.2.1 voor randvoorwaarden) dat ingezameld wordt door (of in opdracht van) de lokale besturen, moet via het gelijkaardig bedrijfsafval (zie hieronder) gerapporteerd worden.

Om het aanbod te berekenen, wordt alleen rekening gehouden met het afval dat huishoudens en bedrijven aanbieden voor inzameling. Sorteer- en verwerkingsefficiëntie zijn voor die indicator minder belangrijk. Dat uitgangspunt houdt een aantal wijzigingen in voor de berekening van het restafvalcijfer ten opzichte van de afgelopen planperiode.

Bij de opvolging van de doelstelling brengt de OVAM de sorteerresidu's niet langer in rekening. Alleen het pmd-sorteerresidu kan immers op een betrouwbare manier in kaart worden gebracht. Voor de andere sorteerresidu's zijn geen gegevens beschikbaar. Voor het huishoudelijk afval betekent dit concreet dat de hoeveelheid pmd-residu in de planperiode niet meer bij het restafvalcijfer van de gemeenten wordt gevoegd. De kwaliteit van de selectief ingezamelde stromen wordt opgevolgd via de hoeveelheid gemengd afval dat toekomt bij eindverwerkingsinstallaties. Die indicator wordt besproken in hoofdstuk 9 'Eindverwerking'. Volgt die laatste indicator een andere trend dan de aanbodindicator, dan zal de oorzaak onderzocht worden. De nodige maatregelen zullen genomen worden om de kwaliteit van de selectief ingezamelde stromen te waarborgen.

Ook de materiaalstromen die vrijkomen bij de na-sortering van restafval (bijvoorbeeld grofvuil) zijn niet eenvoudig in kaart te brengen. Daarom worden na-gesorteerde hoeveelheden niet langer in mindering gebracht van de ingezamelde hoeveelheden.

In de vorige planperiode werd de term 'gemeentevuil' gehanteerd. Dat is afval dat komt van openbare ruimten, van publieke vuilnisbakjes, van veegvuil en sluikstorten en dat ingezameld wordt door de gemeente. Dit afval wordt integraal bestempeld als huishoudelijk afval. Het is niet toegelaten om gemeentevuil administratief te scheiden als bedrijfsafval. Omdat de term 'gemeentevuil' tot verwarring leidt, wordt hij in de komende planperiode niet meer gebruikt. In plaats daarvan worden de onderdelen van gemeentevuil overgenomen, namelijk straat- en veegvuil, afval van publieke vuilnisbakjes en afval van het opruimen van sluikstorten. Gemeenten rapporteren minstens het straat- en veegvuil afzonderlijk. Veegvuil moet immers verwerkt worden in een grondreinigingscentrum, waar gemiddeld 80 procent wordt gerecycleerd als grond en 20 procent wordt afgevoerd voor verbranding. De OVAM past die 20-80-regeling toe op de gerapporteerde cijfers.

Afval uit gemeentelijke gebouwen, marktafval, strandafval, riool- en kolkenslib, reinigingsmateriaal van waterlopen, grachtafval, afval van begraafplaatsen, plantsoenafval en gemeentelijk groenafval, afval van de afbraak van kunstwerken, van wegen en van publieke gebouwen en slib van septische putten wordt beschouwd als gemeentelijk bedrijfsafval en moet dus als zodanig geregistreerd te worden, indien het afzonderlijk van de huishoudelijke afvalstoffen wordt ingezameld. Indien dit afval wordt ingezameld in een gezamenlijke inzamelronde met het huishoudelijk afval, wat een aparte registratie bemoeilijkt, wordt dit als huishoudelijk afval geregistreerd. In dit geval zullen de restfracties van dit afval in rekening worden gebracht bij de evaluatie van het behalen van de gemeentelijke doelstellingen voor restafval.

4.3.2 Opvolging van preventie

De OVAM berekent de ontkoppeling van de productie van afvalstoffen en de uitgaven van huishoudens op basis van de totale hoeveelheid huishoudelijk en vergelijkbaar bedrijfsafval (restafval + selectieve stromen) enerzijds en de huishoudbudgetenquête van het ministerie van Economische Zaken (ADSEI) anderzijds. Voor de ontkoppeling volgt de OVAM de hoeveelheid afval die

geproduceerd wordt per euro consumptieve besteding door de huishoudens (herschaald volgens de index van de consumptieprijzen). Die ontkoppeling wordt in het jaar 1999 (referentiejaar van de index van consumptieprijzen) op 0 gezet.

Uit een beperkte analyse blijkt dat ongeveer 35 procent van alle bestedingen van huishoudens in de laatste vijftien jaar betrekking heeft op producten die relevant zijn voor de afvalproductie. De overige 65 procent heeft betrekking op diensten, huur, energie, ... Omdat die verhouding zeer constant is, gebruikt de OVAM de totale consumptie door huishoudens voor de berekening van de ontkoppeling.

De OVAM volgt de totale hoeveelheid huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval jaarlijks op en rapporteert de cijfers volgens de principes opgesomd onder 4.3.1.

4.3.3 Opvolging doelstelling bedrijfsrestafval

De OVAM volgt de doelstelling voor het bedrijfsrestafval op via een studie. Die brengt tweejaarlijks de hoeveelheid bedrijfsrestafval in kaart die privaatrechtelijke inzamelaars in Vlaanderen ophalen. De analyse gebeurt op basis van de afvalstoffenregisters van de belangrijkste afvalstoffeninzamelaars en -verwerkers. Hierbij wordt alleen rekening gehouden met het gelijkaardig restafval. Het afval dat ontstaat bij typische productiegerelateerde processen en het gevaarlijk afval valt dus buiten de scope.

Bij de opvolging van het bedrijfsrestafval worden dezelfde principes gehanteerd als bij het huishoudelijk afval: sorteeresidu's en eventuele na-gesorteerde hoeveelheden worden niet in rekening gebracht. Op die manier worden beide stromen op een gelijkaardige manier gemeten.

Voor 2013 bedraagt de nulmeting 795.883 ton bedrijfsrestafval.

De OVAM volgt de voortgang van de doelstelling tweejaarlijks op ten opzichte van die nulmeting.

4.3.4 Opvolging van de selectieve stromen

Hoewel voor de verschillende selectieve stromen geen doelstelling wordt geformuleerd, volgt de OVAM in de planperiode wel op of gezinnen en bedrijven meer en beter sorteren.

Voor het **huishoudelijk** restafval wordt minstens één sorteeranalyse uitgevoerd. Die resultaten worden vergeleken met de analyse van 2013. Op die manier volgt de OVAM de evolutie van de selectief in te zamelen stromen in het huishoudelijk restafval op.

Om het aandeel aan selectief in te zamelen stromen in het **bedrijfsrestafval** te kunnen opvolgen, voert de OVAM in de planperiode twee sorteeranalyses uit (een nulmeting plus een opvolgmeting). In vergelijking met het huishoudelijk restafval is een sorteeranalyse voor bedrijfsrestafval veel moeilijker. De samenstelling van het bedrijfsrestafval verschilt sterk, afhankelijk van de sector waarin het bedrijf actief is. Daarom worden via de nog uit te voeren sorteeranalyses van het bedrijfsrestafval alleen de grote trends rond de aanwezigheid van selectieve stromen in het bedrijfsrestafval opgevolgd.

Daarnaast gebeurt de opvolging van de effectief selectief ingezamelde stromen ook op basis van de bevraging bij de gemeenten en de studie van het bedrijfsafval opgehaald door privaatrechtelijke inzamelaars (zie 4.3.3).

Om de evolutie in de selectieve inzameling bij bedrijven verder in beeld te brengen, bekijkt de OVAM in 2016 of het haalbaar is om een barometer 'selectieve inzameling' te ontwikkelen. Die barometer zou het aantal recipiënten (containers) voor de selectieve inzameling van de verschillende stromen bij bedrijven moeten opvolgen. Op die manier kan de OVAM het gedrag van bedrijven op het vlak van selectieve inzameling in kaart brengen door na te gaan in welke mate bedrijven starten met een selectieve inzameling of hun selectieve inzameling verder uitbreiden. In eerste instantie wordt de praktische en financiële haalbaarheid onderzocht om de barometer te ontwikkelen. Nadien gaat de

OVAM na hoe vaak die barometer berekend kan worden, en ook welke selectieve stromen worden opgevolgd.

Als de ontwikkeling van zo'n barometer niet haalbaar blijkt te zijn, dan worden andere indicatoren ontwikkeld of wordt het aantal bedrijven dat selectief inzamelt verder opgevolgd via de forfaits (startforfait, containerforfait). Die forfaits kent VAL-I-PAC toe aan bedrijven voor het plaatsen van een selectieve container of recipiënt voor verpakkingsafval.

5 De burger

5.1 Rol van de lokale besturen

5.1.1 Doelstellingen op lokaal niveau

De doelstellingen voor huishoudelijk restafval en vergelijkbaar bedrijfsrestafval op lokaal niveau zijn terug te vinden in 4.1.2 van dit uitvoeringsplan.

Tegen 2022 moeten de vermelde doelstellingen gerealiseerd zijn. Maar de Vlaamse overheid ziet de lokale besturen als strategische partners in de uitvoering van het Vlaamse afval- en materialenbeleid. Zij staan veel dicht bij de burger en de lokale bedrijven en worden sneller geconfronteerd met nieuwe evoluties en praktische knelpunten (zie ook het Vlaams regeerakkoord). Het halen van de doelstellingen wordt dan ook in dat licht beoordeeld. In de komende planperiode wordt maximaal op maat van de lokale besturen gewerkt (zie ook 5.1.2). Zij krijgen actieve begeleiding om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren.

Bij de evaluatie van de inzamelcijfers beoordeelt de OVAM vooral het effectieve beleid op het terrein. Lokale besturen die een doordacht afval- en materialenbeleid voeren, maar hun doelstellingen net niet halen, worden anders beoordeeld dan lokale besturen die een ontoereikend beleid voeren.

Om die laatste besturen te stimuleren om de doelstellingen toch te halen, ontwikkelt de OVAM in samenwerking met VVSG en Interafval een mix van instrumenten die bestraffen en/of belonen. In eerste instantie zullen de lokale besturen, die de verplichte bepalingen uit VLAREMA en de inspanningsverbintenissen uit dit uitvoeringsplan niet naleven, niet meer in aanmerking komen voor ondersteuning via het subsidiebesluit van de OVAM.

5.1.3.4 Frequentie van minimaal in te zamelen stromen

De onderstaande stromen moeten verplicht afzonderlijk worden ingezameld op de wijze en met de frequentie die aangegeven staan in tabel 3. De vermelde frequenties gelden als minimumfrequentie.

Het staat de gemeente vrij om meer of frequenter afvalstromen in te zamelen dan de stromen die opgesomd zijn in de tabel.

Tijdens de planperiode kan het selectief inzamelen van bijkomende afvalfracties verplicht worden. Dat gebeurt pas na een grondige evaluatie van de bijkomende selectieve inzameling, aan de hand van ecologische en economische parameters.

Stromen	Huis aan huis en/of brengmethode (korte afstand)	Grote recyclageparken
huisvuil	om de twee weken en/of korte afstand	
papier en karton	maandelijks, en/of korte afstand	Ja
pmd	om de drie weken, en/of korte afstand	
glas	maandelijks, of set (2 monobollen of 1 duobol, bovengronds of ondergronds) glasbollen wit/gekleurd (minstens één per 1000 inwoners)	
snoeihout	op afroep, min. viermaal per jaar (in groenregio)	Ja
gft - keukenafval	om de twee weken, en/of korte afstand, in gft-regio's	
grofvuil	op afroep, min. tweemaal per jaar	Ja
textiel	viermaal per jaar, of containers (minstens één per 1000 inwoners)	Ja
AEEA		Ja
metalen		Ja
hout (type A en B)		Ja
kringloopgoederen	op afroep (continu)	
vlakglas		Ja
harde kunststoffen		Ja
kga		Ja

frituurvet en -olie		Ja
zuiver steenpuin		Ja
ander bouw- en sloopafval		Ja
hechtgebonden asbestcement		Ja
boomstronken		Ja
fijn tuinafval		Ja

Tabel 13: Verplicht in te zamelen stromen met frequentie en wijze van inzameling

Recyclageparken mogen de volgende afvalstoffen niet aanvaarden: oude en vervallen geneesmiddelen (inzameling via apothekers) en gasflessen, behalve diegenen vermeld op de kga-lijst. De Federatie Butaan Propaan (FEBUPRO) heeft voor gasflessen een inzamelsysteem opgezet bij de aangesloten verkooppunten van gasflessen.

Hechtgebonden asbest en kga worden via het recyclagepark op kosten van de gemeente ingezameld. Voor asbest kan een gemeente hoeveelheidsbeperkingen instellen voor deze gratis inzameling. Minimaal volgende hoeveelheid asbest moet op kosten van de gemeente ingezameld worden:

- 200 kg per gezin per jaar OF
- 1 m³ per gezin per jaar OF
- 10 asbestcementplaten per gezin per jaar.

Als de gemeente een hoeveelheidsbeperking wil invoeren, kan ze kiezen welke van de drie benaderingen ze hanteert.

[Uiterlijk op 1 januari 2020 voorzien de gemeenten of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden een selectieve inzameling van alle plastic van huishoudelijke verpakkingen \(harde plastics én folies\) ofwel via een huis-aan-huisinzameling ofwel via het recyclagepark.](#)

Gemeenten worden gestimuleerd om goederen die aangeboden worden voor hergebruik ook in te zamelen via het recyclagepark en dit in samenwerking met de plaatselijke kringwinkel.

In de planperiode kunnen lokale besturen andere inzamelmethodes als proefproject testen en evalueren volgens de voorwaarden vermeld in 1.4 en 3.5.1.2.

Het verbod om gft en/of huisvuil in te zamelen in een (mini)recyclagepark geldt niet langer, maar mag onder strikte voorwaarden doorgang vinden.

Om de inzameling van huisvuil/gft op een recyclagepark mogelijk te maken zal VLAREM in het begin van de planperiode aangepast worden en milieuvergunningvoorwaarden worden gedefinieerd.

De ingezamelde gft-afvalstromen mogen maximaal 2% 'verontreiniging' bevatten om een kwalitatief eindproduct te kunnen garanderen. Daarom is het belangrijk dat lokale besturen de sorteerregels laten respecteren en de opvolging ervan monitoren. Om geurhinder, insecten, ander ongedierte en lekwater te vermijden, moet de gft-opslagcontainer een gesloten recipiënt zijn en op een koele plaats staan.

Wekelijks moet hij naar een vergunde installatie voor gft-compostering of -vergisting worden afgevoerd, ongeacht de vullingsgraad van de container. In functie van een optimale compostering/vergisting is het immers belangrijk te kunnen werken met vers materiaal.

Bijkomend geldt voor een lokaal bestuur in een gft-regio dat ervoor kiest deze stroom ook op zijn (mini)recyclagepark(en) in te zamelen, dat het tarief op het recyclagepark voor dit gft minstens hetzelfde moet zijn als voor de inzameling huis-aan-huis.

Bij een wettelijke uitbreiding van de gft-fractie met keukenafval moet de opslag van keukenafval in het recyclagepark voldoen aan de eisen opgelegd door de Europese verordeningen 1069/2009 en 142/2011. Recyclageparken moeten voor het opslaan van keukenafval niet beschikken over een erkenning in het kader van de Verordening 1069/2009 en 142/2011. Deze uitzondering kan toegekend worden omdat de recyclageparken die ervoor kiezen om gft te accepteren op het recyclagepark, ook verplicht zijn de stroom van keukenafval (van particulieren) te aanvaarden (zorgplicht) bij een wettelijke uitbreiding van de gft-fractie met keukenafval.

De volgende punten moeten wel in orde zijn:

- erkend ontsmettingsmiddel moet aanwezig zijn;
- recipiënten moeten voorzien zijn van een etiket met 'categorie 3, niet voor menselijke consumptie'; indien de recipiënten om een of andere reden niet gelabeld kunnen worden, moet de plaats van opslag duidelijk gelabeld worden;
- ophaling door geregistreerd vervoerder;
- wanneer het gft-afval met keukenafval wordt aangeleverd door particulieren moet er geen herkomst genoteerd worden;
- wanneer het containerpark ook openstaat voor kmo's moet de herkomst genoteerd worden (ophaalbon);
- wanneer de recipiënten afzonderlijk gesloten zijn, volstaat een opslag onder een afdak; wanneer de recipiënten worden uitgekapt, moet het recipiënt waarin dit gebeurt gesloten worden of in een afgesloten ruimte staan (weer- en ongediertebestendig).

Voor een lokaal bestuur dat ervoor kiest om huisvuil via (mini)recyclagepark(en) in te zamelen geldt dat het tarief op het recyclagepark voor de inzameling van dit huisvuil minstens hetzelfde moet zijn als voor de inzameling aan huis.

Actie 12: De VLAREM-reglementering aanpassen om de inzameling van gft/huisvuil op een (mini)recyclagepark mogelijk te maken.

De OVAM zal de nodige aanpassingen aan de wetgeving voorstellen na een screening van de betreffende rubrieken en voorwaarden in VLAREM.

Trekker: OVAM

Betrokkenen: VVSG, Interafval, LNE-afdeling Milieuvergunningen

Timing: 2017

Ter optimalisatie van de kwaliteit van het ingezamelde groenafval via recyclageparken moeten volgende opslagtermijnen gerespecteerd worden in functie van de seizoenen: de opslagtermijn voor fijn tuinafval bedraagt maximum 1 week in de periode april-oktober en 1 maand in de periode november-maart, voor het grovere tuinafval zoals snoeihout is de termijn beperkt tot 2 maanden. De afvoer naar een vergunde groencompostering is verplicht.

In gemeenten is er soms nood aan een praktische en goedkope bestemming voor overleden gezelschapsdieren en dieren die sterven in het verkeer, om het sluishorten van dierlijk afval tegen te gaan. Een aparte inzamelplaats voor dierlijk afval in het recyclagepark vormt een laagdrempelige oplossing. Gemeenten die zo'n inzameling willen inrichten in hun recyclagepark, hebben recht op een tegemoetkoming vanuit het subsidiebesluit van de OVAM.

Snoeihout en fijn tuinafval mogen niet samen verhukseld worden tot mulchmateriaal (zie ook de omzendbrief van 8 juni 2004).

Actie 13: De kga-lijst actualiseren

Artikel 5.2.2.1 van het VLAREMA bepaalt welke afvalstoffen tot het klein gevaarlijk afval behoren. Die lijst is aan een actualisering toe. Bepaalde afvalstoffen kunnen van de lijst verdwijnen omdat voor die fractie een andere veilige inzamelmethode is opgezet, meestal in het kader van de producentenverantwoordelijkheid. Andere afvalstoffen die op de huidige kga-lijst staan, kunnen worden samengevoegd. De lijst wordt geactualiseerd en de OVAM stelt een voorstel op om het VLAREMA aan te passen.

Trekker: OVAM

Betrokkenen: VVSG, Interafval, GO4CIRCLE, COBEREC, Fost Plus

Timing: 2016

10 Zwerfvuil en ontwijkgedrag

10.1 Zwerfvuil en sluikestorten

10.1.1 Inleiding

Zwerfvuil en sluikestorten zijn grote ecologische en maatschappelijke problemen, die bovendien veel kosten aan de maatschappij. In deze planperiode zal het Vlaamse zwerfvuil- en sluikestortbeleid versterkt worden. Hieronder zijn daartoe de strategische lijnen omschreven. Deze aanpak omvat concrete doelstellingen, een strategisch kader en een aanzet tot operationalisering. Die operationalisering zal ingevuld worden aan de hand van een breed gamma van concrete maatregelen, acties en initiatieven die uitgewerkt worden in een concreet plan en die samen moeten leiden tot preventie van zwerfvuil en een meer propere open ruimte.

10.1.2 Doelstellingen tegen 2022¹

Doordat de fenomenen zwerfvuil en sluikestorten in de praktijk zeer nauw verweven zijn, worden beiden hier samen behandeld. In de praktijk is er veel meer informatie beschikbaar voor zwerfvuil wat zich vertaalt in andere doelstellingen voor sluikestorten en zwerfvuil.

Zwerfvuil

Tegen 2022 neemt de hoeveelheid zwerfvuil significant af. Meer concreet wordt deze doelstelling beoordeeld aan de hand van de volgende indicatoren, en de daaraan gekoppelde (indicatieve) streefcijfers:

- De **score van de netheidsindex** voor de 3 slechtste doelplaatsen (nl. autostradeparkings, openbare vervoerplaatsen en afvalverzamelpunten) zal stijgen met minimaal 10% ten opzichte van 2014². Tegelijkertijd blijven we de andere doelplaatsen monitoren, die niet mogen verslechteren.
- De totale hoeveelheid zwerfvuil op de grond daalt met **20** gewichtsprocent t.o.v. [2013](#)[2015](#). Concreet wil dit zeggen dat de totale hoeveelheid zwerfvuil op de grond in 2022 nog maximaal [44.000-16.340](#) ton mag bedragen (in vergelijking met [20.426-17.500](#) ton in 2015³).

Zodra op basis van actie 10.1.3.1 (monitoring) bijkomende indicatoren beschikbaar zijn, wordt ook hiervoor een nulmeting doorgevoerd en zal ook deze evolutie worden opgevolgd.

Actie 55: In 2018 wordt het gevoerde zwerfvuilbeleid een eerste maal geëvalueerd op basis van de concretisering van de tussentijdse doelstelling voor 2018, zoals geformuleerd in het operationeel plan 2016-2018. Indien blijkt dat er onvoldoende een positieve trend in de afname van het zwerfvuil is ingezet, zullen andere maatregelen worden genomen.

Trekker: OVAM

Betrokkenen: Beslissingsorgaan zwerfvuil

Timing: 2018

1 De definitie van sluikestorten is opgenomen in bijlage van dit plan, de definitie van zwerfvuil is vermeld in VLAREMA.

2 De netheidsindex meet niet louter de hoeveelheid zwerfvuil. De doelstelling kan dus ook niet gelezen worden als (slechts) een vermindering van het zwerfvuil met 10%.

Bijlage 3: Samenstelling van de sociaal-economische clusters – Vlaamse gemeenten en hun restafvaldoelstellingen

Voor de herberekening van de restafvaldoelstellingen, is reeds rekening gehouden met de gemeenten die op 1/1/2019 fusioneren. Deze fusiegemeenten staan in de tabellen in kleine letters geschreven.

Gemeenten in de stadsrand met hoge inkomens en vergrijzende bevolking (cluster V1)

Gemeente	Restafval-doelstelling
BONHEIDEN	107
DE PINTE	122
HOVE	101
KAPELLEN	122
KEERBERGEN	104

Gemeente	Restafval-doelstelling
LUBBEEK	82
OUD-HEVERLEE	79
SCHILDE	111
SINT-MARTENS-LATEM	122
ZOERSEL	104

Gemeenten in de stadsrand met hogere inkomens en toenemend aantal jongeren (cluster V2)

Gemeente	Restafval-doelstelling
BIERBEEK	98
HERENT	83
HOEILAART	130
KORTENBERG	83
KRAAINEM	117
LINKEBEEK	130
MELLE	112

Gemeente	Restafval-doelstelling
MERELBEKE	130
OVERIJSE	130
SINT-GENESIUS-RODE	130
STEENOKKERZEEL	118
TERVUREN	130
WEMMEL	130
WEZEMBEEK-OPPEM	113

Woongemeenten met hogere inkomens (cluster V3)

Gemeente	Restafval-doelstelling
AFFLIGEM	110
ALKEN	90
BEGIJNENDIJK	102
BERTEM	91
BOECHOUT	112
BOORTMEERBEEK	90
BOUTERSEM	105
BRASSCHAAT	122
BRECHT	112
BUGGENHOUT	122
DESTELBERGEN	122
DIEPENBEEK	103
ERPE-MERE	110
HAACHT	86
HERK-DE-STAD	122

Gemeente	Restafval-doelstelling
HOEGAARDEN	86
HOLSBEEK	97
HULDENBERG	82
KALMTHOUT	121
KAMPENHOUT	122
KAPELLE-OP-DEN-BOS	122
LAARNE	118
LINT	105
LONDERZEEL	122
MEISE	122
MERCHTEM	122
OPWIJK	122
RANST	110
ROOSDAAL	122
ROTSelaar	89

RUMST	122
TERNAT	122
TIELT-WINGE	99
TREMELO	90

VOSSELAAR	92
ZEMST	122
ZONHOVEN	122

Woongemeenten met toenemend aantal jongeren (cluster V4)

Gemeente	Restafval-doelstelling
AVELGEM	130
BAARLE-HERTOG	107
BERLARE	117
BRAKEL	128
DILSEN-STOKKEM	130
ESSEN	104
GINGELOM	103
HAALTERT	112
HALEN	130
HAM	125
HEERS	130
HERZELE	106
KLUISBERGEN	109
KRUIBEKE	130

Gemeente	Restafval-doelstelling
LANDEN	104
LEBBEKE	128
LEDE	110
LIEDEKERKE	128
LIERDE	130
MESEN	130
MOERBEKE	118
NIJLEN	93
SINT-GILLIS-WAAS	130
SINT-LIEVENS-HOUTEM	107
STABROEK	104
VORSELAAR	97
WACHTEBEKE	124
WERVIK	130

Woongemeenten met vergrijzende bevolking (cluster V5)

Gemeente	Restafval-doelstelling
ARENDONK	81
AS	113
BALEN	90
BERLAAR	113
GEETBETS	94
HECHTEL-EKSEL	104
HERENTHOUT	89
HERSELT	95
HOESEL	111
HULSHOUT	87
KORTENAKEN	105
KORTESSEM	113
Lievegem	113
LILLE	113

Gemeente	Restafval-doelstelling
LINTER	89
MEERHOUT	93
NIEUWERKERKEN	93
OUD-TURNHOUT	104
PUTTE	97
RETIE	92
RIEMST	113
SCHERPENHEUVEL-ZICHEM	81
STEKENE	113
WELLEN	113
WICHELEN	113
ZOUTLEEUEW	99
ZUTENDAAL	113

Landelijke woongemeenten met hogere inkomens (cluster V6)

Gemeente	Restafval-doelstelling
BEKKEVOORT	91
BEVER	135
DAMME	152
GALMAARDEN	125
GAVERE	152
GLABBEEK	98
GOOIK	148
HERNE	152
HOREBEKE	79
JABBEKE	152
KASTERLEE	103

Gemeente	Restafval-doelstelling
LENNIK	152
LOCHRISTI	113
MAARKEDAL	108
OOSTERZELE	142
PEPINGEN	152
WAASMUNSTER	150
WORTEGEM-PETEGEM	103
ZANDHOVEN	126
ZUIENKERKE	152
ZWALM	145

Landbouwgemeenten (cluster V7)

Gemeente	Restafval-doelstelling
ARDOOIE	141
HOOGLEDE	141
KORTEMARK	141
Kruisem	137
LANGEMARK-POELKAPELLE	139
LICHTERVELDE	141
LO-RENINGE	107
MEULEBEKE	141
MOORSLEDE	141

Gemeente	Restafval-doelstelling
NAZARETH	130
PITTEM	137
RIJKEVORSEL	76
SPIERE-HELKIJN	141
STADEN	141
WINGENE	141
ZONNEBEKE	141
ZULTE	141

Landelijke woongemeenten met eerder vergrijzende bevolking (cluster V8)

Gemeente	Restafval-doelstelling
ALVERINGEM	131
ASSENEDE	136
BEERNEM	136
BOCHOLT	111
BORGLOON	108
DENTERGEM	136
GISTEL	136
HAMONT-ACHEL	136
HERSTAPPE	77
HEUVELLAND	129
HOUTHULST	136
ICHTEGEM	136
KAPRIJKE	136

Gemeente	Restafval-doelstelling
KINROOI	119
KOEKELARE	136
LEDEGEM	135
MALDEGEM	136
MERKSPLAS	88
OUDENBURG	136
PEER	115
RAVELS	87
RUISELEDE	134
SINT-LAUREINS	136
VLETEREN	120
VOEREN	136
WUUSTWEZEL	82

Gemeenten in de stadsrand met economische activiteit en toenemend aantal jongeren (cluster V9)

Gemeente	Restafval-doelstelling
ASSE	152
BEERSEL	150
DILBEEK	137
DROGENBOS	152
GRIMBERGEN	152
HALLE	152
KONTICH	134

Gemeente	Restafval-doelstelling
MACHELEN	152
MORTSEL	147
SINT-PIETERS-LEEUV	150
VILVOORDE	152
ZAVENTEM	125
ZWIJNDRECHT	152

Gemeenten met economische activiteit en vergrijzende bevolking (cluster V10)

Gemeente	Restafval-doelstelling
AARTSELAAR	136
ANZEGEM	136
BEERSE	88
DEERLIJK	136
DESSEL	89
GROBBENDONK	91
INGELMUNSTER	136
LAAKDAL	92

Gemeente	Restafval-doelstelling
LENDELEDE	136
LUMMEN	123
OLEN	94
OOSTROZEBEKE	136
SHELLE	119
TESSENDERLO	136
WIELSBEKE	136
WOMMELGEM	136

Gemeenten met groter bevolkingsaantal en economische activiteit (cluster V11)

Gemeente	Restafval-doelstelling
Aalter	149
BERINGEN	131
BORNEM	135
HEUSDEN-ZOLDER	132
HOUTHALEN-HELCHTEREN	152
OOSTKAMP	152
Oudsbergen	126

Gemeente	Restafval-doelstelling
Puurs-Sint-Amands	143
WESTERLO	94
WEVELGEM	152
ZEDELGEM	152
ZELE	117
ZWEVEGEM	152

Gemeenten en kleine steden met centrumfunctie en economische activiteit (cluster V12)

Gemeente	Restafval-doelstelling
BEVEREN	141
BREE	118
Deinze	141
DENDERMONDE	141
DIEST	141
DIKSMUIDE	141
DUFFEL	115
EDEGEM	96
EEKLO	141
GEEL	96
HARELBEKE	141
HERENTALS	89
HOOGSTRATEN	91
IEPER	128
IZEGEM	141
KUURNE	141

Gemeente	Restafval-doelstelling
LIER	141
LOKEREN	141
LOMMEL	137
MALLE	113
OUDENAARDE	141
Pelt	126
POPERINGE	115
SCHOTEN	117
SINT-KATELIJNE-WAVER	138
SINT-TRUIDEN	141
TIELT	141
TIENEN	134
VEURNE	141
WAREGEM	141
WETTEREN	133
WIJNEGEM	100

Goeduitgeruste gemeenten en kleine steden met vergrijzende bevolking (cluster V13)

Gemeente	Restafval-doelstelling
AARSCHOT	99
BILZEN	128
EVERGEM	130
HEIST-OP-DEN-BERG	82
LANAKEN	130
MAASEIK	130

Gemeente	Restafval-doelstelling
MAASMECHELEN	130
MOL	100
TONGEREN	129
TORHOUT	130
ZOTTEGEM	124

Goeduitgeruste gemeenten en kleine steden met toenemend aantal jongeren (cluster V14)

Gemeente	Restafval-doelstelling
BOOM	136
BORSBEEK	119
DENDERLEEUEW	123
GERAARDSBERGEN	128
HAMME	136
HEMIKSEM	136
LEOPOLDSBURG	135

Gemeente	Restafval-doelstelling
MENEN	136
NIEL	126
NINOVE	118
RONSE	135
TEMSE	136
WILLEBROEK	122
ZELZATE	136

Grote en regionale steden (cluster V15a)

Gemeente	Restafval-doelstelling
ANTWERPEN	193
GENT	174

Gemeente	Restafval-doelstelling
LEUVEN	124

Grote en regionale steden (cluster V15b)

Gemeente	Restafval-doelstelling
GENK	131

Gemeente	Restafval-doelstelling
ROESELARE	159

Grote en regionale steden (cluster V15c)

Gemeente	Restafval-doelstelling
AALST	130
BRUGGE	159
HASSELT	123
KORTRIJK	159

Gemeente	Restafval-doelstelling
MECHELEN	159
OOSTENDE	159
SINT-NIKLAAS	159
TURNHOUT	105

Kustgemeenten (cluster V16)

Gemeente	Restafval-doelstelling
BLANKENBERGE	258
BREDENE	190
DE HAAN	258
DE PANNE	254

Gemeente	Restafval-doelstelling
KNOKKE-HEIST	258
KOKSIJDE	243
MIDDELKERKE	258
NIEUWPOORT	258

Bijlage 4: Berekening van de restafvaldoelstelling

Voor elke Belfius-cluster werd de mediaan bepaald van het huishoudelijk restafval per inwoner. De mediaan vormt de basis voor de doelstelling, zodat zeer lage of zeer hoge restafvalcijfers in een bepaalde cluster geen impact hebben op het streefdoel. Het is bovendien realistisch om aan te nemen dat elke gemeente in die cluster haar restafvalhoeveelheid kan terugdringen tot op de mediaan.

Om de robuustheid van het cijfer te verhogen, werd de mediaan bepaald voor drie opeenvolgende jaren (2012, 2013 en 2014). Dat gemiddelde per cluster is terug te vinden in tabel 16 (gemiddelde mediaan 2012-2013-2014) en wordt gebruikt om de nieuwe doelstelling voor het ingezamelde restafval van huishoudens in te vullen.

In de clustering die Belfius hanteert, komen alle grote en regionale steden in één cluster terecht. Voor het afvalbeleid zijn deze steden onderling nog te verschillend om voor heel deze cluster één doelstelling te formuleren. Daarom werd aan de Belfius-bank een verdere onderbouwde opsplitsing van deze cluster gevraagd. De cluster V15 "Grote en regionale steden" kan verder onderverdeeld worden in drie verschillende clusters. De doelstellingen werden berekend op basis van deze opsplitsing:

V15a	Antwerpen, Gent, Leuven
V15b	Genk, Roeselare
V15c	Aalst, Sint-Niklaas, Kortrijk, Mechelen, Brugge, Turnhout, Hasselt, Oostende

Het vergelijkbare bedrijfsrestafval dat lokale besturen inzamelen volgens de uitzonderingsbepaling op het contract (artikel 4.3.2 en artikel 6.1.1.4 van het VLAREMA) kunnen ze niet meer administratief scheiden. Concreet wil dat zeggen dat bedrijfsafvalstoffen die naar aard, samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar zijn met huishoudelijke afvalstoffen en die samen met het huishoudelijk afval worden ingezameld door de gemeente, niet meer afgesplitst mogen worden van de cijfers voor het huishoudelijk afval. Zowel de doelstelling als de monitoring zal toegepast worden op de totale hoeveelheid afvalstoffen die in opdracht van de gemeente wordt ingezameld.

Alleen als een lokaal bestuur gelijkaardige bedrijfsrestafvalstoffen inzamelt conform punt 4.1.2, kunnen die hoeveelheden geregistreerd worden als bedrijfsafval in plaats van als huishoudelijk afval. De gemeenten volgen voor de registratie en rapportering van die afvalstoffen en voor hun administratieve verplichtingen als inzamelaar (IHM) dezelfde regels als privaatrechtelijke inzamelaars.

Nu gemeenten ook de inzameling van vergelijkbare bedrijfsrestafvalstoffen in hun cijfers van het restafval moeten integreren, zal de hoeveelheid restafval hoger uitvallen. Om dat te compenseren, wordt aan elke cluster een hoeveelheid vergelijkbaar bedrijfsrestafval toegekend. Dat cijfer is gebaseerd op het aantal bedrijven dat een actieve vestiging heeft in de gemeente, en hun geschatte afvalstoffenproductie. De bron voor die informatie is de Verrijkte Kruispuntbank voor Ondernemingen (export VKBO, d.d. 7 april 2015). Alle actieve Vlaamse vestigingen werden gekoppeld aan het aantal werknemers per vestiging en de economische sector waarin ze actief zijn. De analyse hield alleen rekening met bedrijven met minder dan tien werknemers. Dat is veruit de grootste groep (ongeveer 95 procent van alle vestigingen) en de meest relevante groep voor de productie van vergelijkbare bedrijfsrestafvalstoffen.

Per Belfius-cluster werd het aantal bedrijven per inwoner in kaart gebracht. Daarbij werd een onderscheid gemaakt tussen de sectoren horeca, kleinhandel en andere. Horeca en kleinhandel komen afzonderlijk aan bod. Het zijn sectoren met een relatief hoge hoeveelheid bedrijfsrestafval, die vaak gebruikmaken van de gemeentelijke inzamelkanalen.

De bedrijven (horeca, kleinhandel en andere) worden ingedeeld in drie dimensieklassen: bedrijven met 0 werknemers (dimensie 0), met 1-4 werknemers (dimensie 1) en met 5-9 werknemers (dimensie 2). Aan elk van die dimensieklassen wordt een hoeveelheid bedrijfsrestafval toegekend.

Het uitgangspunt is dat horecabedrijven van dimensie 2 (5-9 werknemers) de maximale hoeveelheid vergelijkbaar bedrijfsrestafval per twee weken produceren (800 kg/jaar). Van dimensie 1 (1-4 werknemers) en dimensie 0 (zonder werknemers) wordt verondersteld dat ze telkens een zak minder produceren om de twee weken (dimensie 1= 3 zakken (600 kg/jaar), dimensie 0= 2 zakken (400 kg/jaar)).

Voor kleinhandel wordt aangenomen dat bedrijven van dimensie 2 (5-9 werknemers) maximaal drie zakken bedrijfsrestafval produceren per tweewekelijkse ophaling. Bedrijven van dimensie 1 (1-4 werknemers) produceren maximaal twee zakken, en bedrijven van dimensie 0 (0 werknemers) één zak (200 kg/jaar).

Voor de 'andere' bedrijven is het uitgangspunt dat bedrijven zonder werknemers geen extra bedrijfsrestafval produceren naast het gangbare huishoudelijke afval. De bedrijven van dimensie 1 (1-4 werknemers) produceren een halve zak om de twee weken extra en bedrijven met 4-9 werknemers één zak om de twee weken.

Samengevat geeft dat het volgende:

- horeca: dim 0= 400 kg/jaar; dim 1= 600 kg/jaar; dim 2= 800 kg/jaar;
- kleinhandel: dim 0= 200 kg/jaar; dim 1= 400 kg/jaar; dim 2= 600 kg/jaar;
- andere: dim 0= 0 kg/jaar; dim 1= 100 kg/jaar; dim 2= 200 kg/jaar.

Om aan elke cluster forfaitair een bijkomende hoeveelheid vergelijkbaar bedrijfsrestafval toe te kennen, moet het aantal bedrijven per inwoner in elk van de clusters voor de drie sectoren en de drie dimensieklassen vermenigvuldigd worden met bovenstaande hoeveelheden. Dit getal (extra voor bedrijfsafval in tabel 16) vormt de compensatie voor de inzameling van het vergelijkbaar bedrijfsrestafval in de doelstelling. Het geeft op een onderbouwde wijze een inschatting van de hoeveelheid vergelijkbaar bedrijfsrestafval die lokale besturen in elk van de clusters kunnen inzamelen.

In de berekeningen is tevens rekening gehouden met de gemeenten die op 1/1/2019 fusioneren. Voor het berekenen van de mediaan en het bedrijfsafval van de fusiegemeenten werd het gewogen gemiddelde van de hoeveelheden restafval en bedrijfsafval van de vroegere gemeenten genomen.

De nieuwe doelstelling per cluster is de som van het deel huishoudelijk afval en de compensatie voor het vergelijkbaar bedrijfsrestafval. Om het aantal verschillende doelstellingen binnen Vlaanderen te beperken, worden clusters met gelijkaardige doelstellingen samengevoegd door het berekenen van het gemiddelde.

Cluster	Gemiddelde mediaan 2012-2013-2014 (kg/inw)	Extra voor bedrijfsafval (kg/inw)	Som (kg/inw)	Nieuwe doel- stelling (kg/inw)
Woongemeenten met vergrijzende bevolking	105,66	7,21	113	113
Gemeenten in de stadsrand met hoge inkomens en vergrijzende bevolking	113,94	7,83	122	122
Woongemeenten met hogere inkomens	115,87	6,82	123	122
Woongemeenten met toenemend aantal jongeren	122,43	7,13	130	130
Goeduitgeruste gemeenten en kleine steden met vergrijzende bevolking	121,29	9,18	130	130
Gemeenten in de stadsrand met hogere inkomens en toenemend aantal jongeren	125,11	6,02	131	130
Goeduitgeruste gemeenten en kleine steden met toenemend aantal jongeren	128,16	7,81	136	136
Gemeenten met economische activiteit en vergrijzende bevolking	128,11	7,89	136	136
Landelijke woongemeenten met eerder vergrijzende bevolking	128,69	8,60	137	136
Landbouwgemeenten	132,36	8,38	141	141
Gemeenten en kleine steden met centrumfunctie en economische activiteit	131,39	9,67	141	141
Gemeenten in de stadsrand met economische activiteit en toenemend aantal jongeren	143,26	7,68	151	152
Gemeenten met groter bevolkingsaantal en economische activiteit	143,55	7,89	151	152
Landelijke woongemeenten met hogere inkomens	144,99	7,49	152	152
Grote en regionale steden (Aalst, Sint-Niklaas, Kortrijk, Mechelen, Brugge, Turnhout, Hasselt, Oostende)	147,47	11,66	159	159
Grote en regionale steden (Genk, Roeselare)	148,46	10,77	159	159
Grote en regionale steden (Antwerpen, Gent, Leuven)	181,71	11,17	193	193
Kustgemeenten	239,65	18,44	258	258
Vlaanderen				138

Tabel 1: Berekening doelstelling op lokaal niveau voor het huishoudelijk restafval en vergelijkbaar bedrijfsrestafval

Bijlage 10: Bibliografie

- Invloed van demografische ontwikkeling op het afvalbeheer, OVAM, 2015.
- Innovatieve inzamelsystemen in een veranderde ruimtelijke context, OVAM, 2015.
- Monitoringsprogramma gemengd bedrijfsafval, OVAM, 2013.
- Innovatieve inzamelsystemen in een veranderde ruimtelijke context, OVAM, 2015.
- Kwaliteit van papier & karton ingezameld via ondergrondse inzamelsystemen, Filpap, 2015.
- Sectorspecifieke aanpak van de selectieve inzameling bij kmo's, OVAM, 2014.
- Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlaktedelfstoffenbeleid, jaarverslag 2012, LNE, OVAM, VITO.
- Samenstelling en gewicht van gemengde bedrijfsafvalstoffen ingezameld door lokale besturen, OVAM, 2007.
- Eindrapport Keukenschoon, OVAM e.a., juli 2002.
- Inventarisatie Huishoudelijke Afvalstoffen 2014, OVAM, 2015.
- Toetsing selectieve inzameling van harde kunststoffen via het containerpark, OVAM, 2013.
- Studie naar de haalbaarheid van selectieve inzameling van kunststoffen bij bedrijven, OVAM, 2015.
- Kostprijsberekening voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen op containerparken: een analyse in het kader van de aanvaardingsplicht, AKRON, 2004.
- Verkenkende analyse van het economisch belang van afvalbeheer, recyclage en de circulaire economie in Vlaanderen, Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer, Leuven, Dubois, M., Christis, M., 2014.
- Jaarverslag 2014, Inspelen op de verwachtingen van de sorteergeneratie, Fost Plus, 2015.
- Sectorresultaten kringloopsector 2014, Komosie, 2015.
- Uitvoeringsplan Milieuverantwoord Beheer van Huishoudelijke Afvalstoffen, OVAM, 2008.
- Onderzoek naar heffingen ter bevordering van selectieve inzameling en recyclage van bedrijfsafval, OVAM 2013b.
- Inventarisatie huishoudelijke afvalstoffen 2013, OVAM, 2014a.
- Tarieven en capaciteiten voor storten en verbranden – Actualisatie tot 2013, OVAM, 2014b.
- Krijtlijnen afval- en materialenplan op lokaal niveau, OVAM, 2014d.
- Addendum bij het activiteitenverslag 2014 financiële gegevens, OVAM, 2015c.
- Rapportering milieuheffingen 2014, vierde kwartaal, OVAM, 2015d.

Activiteitenoverzicht '14, OVAM, 2015e.

Kosten voor het wegvervoer, Panteia, 2014.

Activiteitenverslag 2013, Vlaco, 2014.

Afval gaat ondergronds, VVSG, 2015.

Towards a coherent European approach for taxation of combustible waste, Policy Research Centre Sustainable Materials Management, Dubois M. 2013.

Efficient waste management policies and strategic behavior with open borders, Policy Research Centre Sustainable Materials Management, Dubois M. & Eyckmans J., 2014.

Een milieu-economisch perspectief op de Vlaamse lange-termijn visie voor eindverwerking afvalstoffen, Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer, Dubois M., Eyckmans J., Van Passel S. & Van Acker K., 2013.

Heffing op producten in het licht van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid in Vlaanderen, Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer, de Romph T., 2016.

Een milieu-economische visie op afvalverbranding in Nederland en Vlaanderen, Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer, Nieuwsbrief Milieu & Economie, Dubois M., 2014.

Onderzoek naar de hoeveelheden en de beleidskosten van zwerfvuil in Vlaanderen- Theoretisch model, clusteranalyse steekproef, Idea Consult in opdracht van de OVAM, 2018

Belfius-clusters :

<https://www.belfius.com/NL/publicaties/nieuwsberichten/2018/Pressrelease20180314Typologie.aspx?firstWA=no>